

MACAU

Dzisiaj jest to jeden z dwóch specjalnych regionów administracyjnych Chińskiej Republiki Ludowej (drugim regionem jest Hongkong), znajdujący się na wschodnim wybrzeżu Chin. Makau leży po zachodniej stronie estuarium, czyli poszerzonego ujścia Rzeki Perłowej. Makau, którego powierzchnia wynosi zaledwie 32,9 km², graniczy od północy z prowincją Guangdong, natomiast od południa i wschodu otoczone jest wodami Morza Południowo-chińskiego. Według danych z 2016 roku Makau liczyło 650 900-mieszkańców.

Makau jest położone 60 km na południowy zachód od Hongkongu i 145 km na południe od Kantonu. Terytorium specjalnego regionu administracyjnego obejmuje półwysep Makau (pow. 9,3 km²) oraz wyspy Taipa (6,33 km²) i Coloane (8,07 km²) połączone ze sobą obszarem Cotai, który powstał w wyniku prac osuszeniowych. Półwysep Makau był pierwotnie wyspą, lecz melizna łącząca ją z kontynentem stopniowo przekształciła się w przesmyk i przekształciła wyspę w półwysep. Najwyższym wzniesieniem jest Alto de Coloane na wyspie Coloane osiągnące wysokość 170,6 m n.p.m.

Makau było pierwszą i najdłużej istniejącą europejską kolonią na terenie Chin. Początki kolonii sięgają XVI wieku, kiedy w Makau osiedlili się pierwsi portugalscy kupcy. Obszar ten był zarządzany przez Portugalczyków aż do przekazania go Chinom 20 grudnia 1999 roku i nadania mu statusu specjalnego regionu administracyjnego. Stąd portugalska nazwa Região Administrativa Especial de Macau da República Popular da China. Aktualna „Wspólna deklaracja chińsko-portugalska” oraz Ustawa zasadnicza Makau stanowią, że jednostka administracyjna może funkcjonować w takiej formie, z dużą autonomią, co najmniej do 2049 roku, a więc do upływu 50-letniego okresu od momentu przekazania.

Aktualnie, od 1999 roku, zgodnie z polityką „jeden kraj, dwa systemy”, rząd ChRL odpowiada za obronę terytorium Makau i sprawy zagraniczne, dlatego na terytorium Specjalnego Regionu Autonomicznego stacjonuje garnizon Chińskiej Armii Ludowo-Wyzwoleńczej. Makau posiada natomiast odrębny system prawny, administracyjny, gospodarczy i monetarny, prowadzi osobną politykę celną i imigracyjną, utrzymuje własną policję oraz samodzielnie wyznacza delegatów na międzynarodowe wydarzenia i do organizacji międzynarodowych. Ma też własną flagę i godło.

Przed rozpoczęciem portugalskiego osadnictwa w XVI w. Makau było znane pod wieloma różnymi nazwami. Obecna chińska nazwa Aomen (dosłownie „Bramy Zatoki”) pojawiła się w źródłach historycznych po raz pierwszy w 1564 roku.

Nazwa Macau pochodzi prawdopodobnie od nazwy świątyni A-Ma, którą wzniesiono w 1448 roku ku czci bogini Mazu – patronki rybaków i żeglarzy. Istnieją podania mówiące o tym, że kiedy portugalscy żeglarze wylądowali na brzegu, niedaleko świątyni i zapytali tubylców o nazwę tego miejsca, usłyszeli odpowiedź, której brzmienie było zbliżone do nazwy, jaka się później u nich przyjęła. Najstarszym zachowanym źródłem, w którym pojawia się nazwa *Macau* jest list z 1555 roku.

Historia Makau sięga okresu panowania dynastii Qin (221–206 p.n.e). Pierwszymi odnotowanymi mieszkańcami tego regionu byli ludzie poszukujący w Makau schronienia przed inwazją Mongołów w czasie rządów południowej dynastii Song. Podczas sprawowania władzy przez dynastię Ming (1368–1644 n.e.) miała miejsce migracja rybaków do Makau z prowincji Guangdong i Fujian.

Makau było mało znaczącą osadą, aż do przybycia Portugalczyków w XVI wieku. W 1535 roku portugalscy kupcy otrzymali prawo do zakotwiczenia swoich statków w portach Makau i prowadzenia na nich działalności handlowej, jednakże nie mogli wychodzić na ląd. Około 1553 roku uzyskali tymczasowe zezwolenie na budowanie magazynów na wybrzeżu w celu wysuszenia swoich towarów zalanych wodą morską; wkrótce potem zaczęto wznosić prymitywne kamienne domy w części miasta zwanej obecnie Nam Van. W 1557 roku Portugalczycy założyli w Makau stałą osadę, płacąc rocznie 500 taeli srebra za dzierżawę. (tael to dawna jednostka monetarna w Chinach).

W 1576 roku papież Grzegorz XIII ustanowił rzymskokatolicką diecezję Makau. Wraz ze wzrostem osadnictwa portugalskiego, spowodowanego chęcią wzbogacenia się na handlu, Portugalczycy zaczęli domagać się własnego samorządu. W 1583 roku zezwolono Portugalczykom na założenie własnego senatu w celu załatwiania własnych spraw społecznych i gospodarczych. Mimo, iż odbywało się to pod ścisłym nadzorem Chin i bez przekazania suwerenności, to jednak było to już pewne ustępstwo. Makau rozwijało się jako port i w XVII w. stało się nawet obiektem zacieklej, choć nieudanych starań Holendrów.

Po wojnach opiumowych (kolonialnych wojnach Wielkiej Brytanii i Francji z cesarskimi Chinami mających na celu wymuszenie ustępstw handlowych, m.in. w handlu opium) Portugalia, wykorzystując osłabienie Chin, zajęła wyspy Taipa i Coloane - odpowiednio w 1851 i 1864 roku. 1 grudnia 1887 roku został podpisany chińsko-portugalski układ, w ramach którego Chiny przekazały swoje prawa do „wieczystego posiadania i rządu w Makau” Portugalii. W zamian, rząd Makau miał współpracować z Hongkongiem przy przemycaaniu indyjskiego opium, a Chiny otrzymały możliwość zwiększenia swoich zysków poprzez nakładanie ceł. Portugalia zobowiązała się również nie wyzybywać się nigdy Makau bez uprzedniego porozumienia z Chinami. Oznaczało to zablokowanie negocjacji pomiędzy Portugalią i Francją (w sprawie ewentualnej wymiany Makau i Gwinei na Kongo Francuskie) lub innymi krajami i zabezpieczenie brytyjskich interesów handlowych. W ten sposób od 1887 roku Makau stało się oficjalnie kolonią portugalską.

W wyniku rewolucji Xinhai, która miała miejsce od 10 października 1911 do 12 lutego 1912 roku, doszło do proklamowania Republiki Chińskiej oraz obalenia znieprawdzonej dynastii Qing. W 1928 roku rząd Kuomintangu (KMT – partia utworzona w Chinach w 1912 przez

Sun Yat-Sena) oficjalnie poinformował Portugalię, że nastąpiło unieważnienie dawnego układu, jednak w jego miejsce podpisano nowy Chińsko-portugalski traktat o przyjaźni i handlu. Wprowadzono kilka nowych regulacji dotyczących taryf celnych i biznesu, lecz traktat nie zmieniał niczego w sprawie suwerenności i portugalskiego rządu Makau.

Po utworzeniu Chińskiej Republiki Ludowej w 1949 roku rząd w Pekinie oświadczył, że traktat jest traktatem nierównoprawnym i jest nieważny. Pekin nie był jednak gotowy do zbrojnego rozstrzygnięcia kwestii traktatu i utrzymywał „status quo” aż do „bardziej odpowiedniego czasu”.

Pod wpływem rewolucji kulturalnej w Chinach i ogólnego niezadowolenia z portugalskiego rządu w 1966 roku w Makau wybuchły zamieszki. 3 grudnia 1966 roku w najpoważniejszym starciu zginęło 6 osób, a ponad 200 zostało rannych. 29 stycznia 1967 roku portugalskie władze wystosowały oficjalne przeprosiny.

Kiedy w 1974 roku w wyniku „rewolucji goździków” w Lizbonie obalono dyktaturę Marcela Caetana - następcy Antónia Salazara, oprócz przywrócenia swobód obywatelskich i politycznych doszło również do dekolonizacji portugalskich posiadłości w Afryce i Azji. Nowy rząd portugalski zdecydował, że zrzeknie się wszystkich terytoriów zamorskich. W 1976 przemianowano Makau na „chińskie terytorium pod rządami portugalskimi” i przyznano mu dużą autonomię w zakresie administracji, finansów i gospodarki. Trzy lata później Chiny i Portugalia wspólnie uznały Makau za „chińskie terytorium pod (tymczasowymi) rządami portugalskimi”. W końcu, po przeprowadzonych negocjacjach, 13 kwietnia 1987 roku podpisano w Pekinie deklarację, która czyniła z Makau specjalny region administracyjny Chińskiej Republiki Ludowej. Jak już wcześniej powiedziano rząd chiński przejął formalne zwierzchnictwo nad Makau 20 grudnia 1999 roku.

Makau ma własną, odrębną walutę, obszar celny, kontrolę graniczną i imigracyjną, a także policję. Na czele rządu Makau stoi szef administracji powoływany przez rząd centralny z rekomendacji komitetu wyborczego. Biura szefa administracji mieszczą się w siedzibie rządu Makau położonej w dzielnicy Freguesia de São Lourenço.

Gospodarka tego specjalnego regionu administracyjnego opiera się głównie na turystyce i hazardzie. Makau uważane jest za światową stolicę hazardu, w 2013 roku tamtejsze kasyna zarobiły aż 45 mld dolarów. Już w 2012 roku kasyna w tej byłej portugalskiej kolonii zarobiły więcej niż wszystkie kasyna amerykańskie (w Las Vegas i innych częściach USA). Makau jako centrum hazardu zaczęło się rozwijać ok. 10 lat temu dzięki zniesieniu państwowego monopolu na hazard i dopuszczeniu zagranicznych inwestorów. Region kwitnie m.in. dzięki odwiedzającym je bogaczom z kontynentalnych Chin.

Prócz tego prężnie rozwijają się tam także niektóre gałęzie przemysłu, m.in. przemysł odzieżowy, elektroniczny, zabawkarski. Makau zalicza się do najbogatszych regionów świata.

